

KANSALLISMUSEO
NATIONALMUSEUM

Ingermanländarna - de glömda finnarna

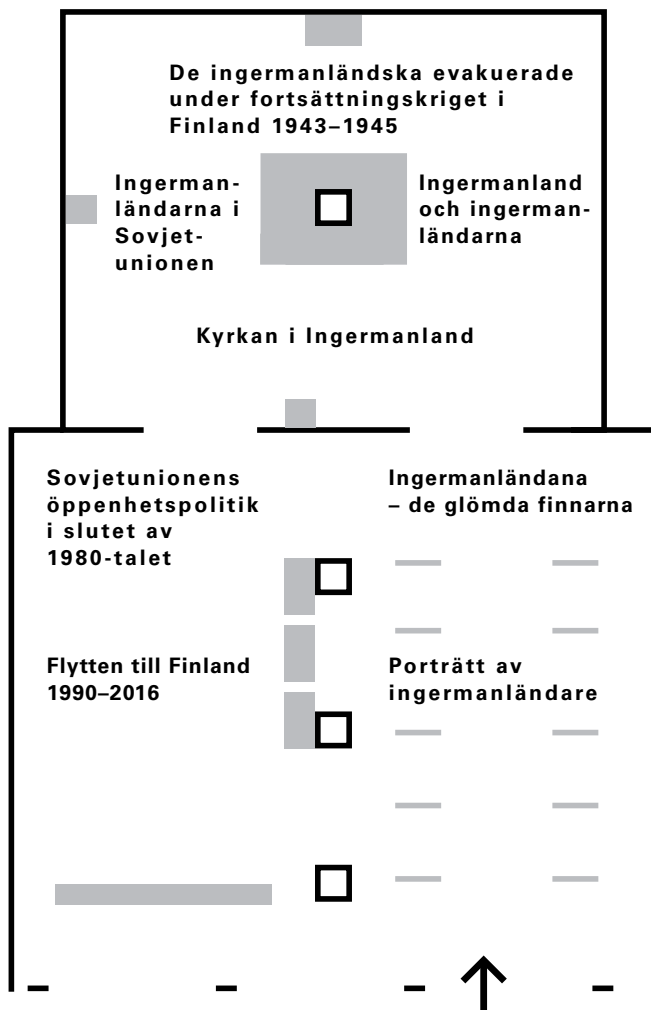
24.1–19.4.2020

UTSTÄLLNINGENS TEXTER

KANSALLISMUSEO.FI

Ingermanländarna – de glömda finnarna

Inledning ① s. 4

Ingermanland och ingermanländarna ② – ⑱ s. 14

Ingermanländarna i Sovjetunionen ⑲ s. 21

De ingermanländska evakuerade under fortsättningskriget i Finland 1943-1945 ⑳ – ㉔ s. 24

Kyrkan i Ingermanland ㉔ – ㉔ s. 36

Sovjetunionens öppenhetspolitik i slutet av 1980-talet ㉔ s. 39

Flytten till Finland 1990-2016 ㉔ – ㉔ s. 41

Evenemang under utställningen s. 52

① Ingermanländarna – de glömda finnarna

Det har i år gått trettio år sedan ingermanländarnas återflytt till Finland inleddes 1990. Under 1990–2016 kom mer än trettiotusen ingermanländare till Finland från de forna Sovjetområdena.

Ingermanländarnas skeden har hittills varit dolda i historieskrivningen både i Finland och i Ryssland. Ingermanländare eller ingermanlandsfinnar kallas de savolaxare och karelare och deras ättlingar som flyttade till Ingermanland söder och öster om Finska viken på 1600-talet. Ingermanländarnas kultur stödde sig fram till början av 1900-talet på finska språket och lutherdomen, näringslivet bestod av jordbruk och fiske. Området har under olika tidpunkter varit en del av Sverige, Ryssland och Sovjetunionen.

I Sovjetunionen stötte ingermanländarna på förföljelse särskilt på 1920–1950-talen. Deportationer, avrättningar och fångläger samt förbud mot det finska språket och den lutherska tron tömde finskspråkiga ingermanländarnas byar med nästan 140 000 invånare och utplånade deras kultur.

Utställningen undersöker relationen mellan historia och identitet. Vad kan kollektiv hågkomst och glömska leda till?

UTSTÄLLNINGENS MANUS

Santeri Pakkanen och **Lea Pakkanen** ansvarar för utställningens manus. De är far och dotter som kommit till Finland som ingermanländska återvändare.

Santeri Pakkanen är journalist och spelade en central roll då det åter var möjligt för ingermanländarna att organisera och aktivera sig i Sovjetunionen på 1980-talet. Lea Pakkanen är journalist samt social- och kulturanthropolog som i sitt arbete behandlat krigens och konflikternas inverkan på civila.

FOTOGRAFIER OCH VIDEO

Fotografierna och videon har tagits av fotograf och dokumentarist **Meeri Koutaniemi** som specialiserat sig på att dokumentera identitetsfrågor, mänskliga rättigheter och mänsklig överlevnad.

Utställningens material har samlats in under Pakkanens och Koutaniemis fältarbetsresor 2017, 2018 och 2019 till Ingermanland, Jakutien i Mellersta Sibirien och bland ingermanländare bosatta runt om i Finland. I bilderna från Jakutien och Mellersta Sibirien förekommer platser där familjemedlemmar till Pakkanens har bott, varit deporterade eller fängslade.

TACK

Suomen Kulttuurirahasto, Delegationen för informationsspridning, Centret för konstfrämjande, Olympus Finland Oy. Finska litteratursällskapet (SKS), Suomen Inkeri-liitto, Suomen Akateeminen Inkeri-seura

Toivo Flink, Kristiina Häikiö, Antti Luoma, Maiju Putkonen, Pekka Nevalainen, Reijo Rautajoki, Kimmo Rentola

Porträtt av ingermanländare

Fotografier på tyg av Meeri Koutaniemi

Greete Putta, 33

”Det är svårt att förklara för folk den smärta som finns i ingermanlänningarnas bakgrund så att de förstår hur det känns då ingen har några baskunskaper alls. Jag önskar att man skulle tala om oss och undervisa om oss i skolorna. Och ge andra förståelse för att också ni är en del av det här landet och dess historia.”

Greete Putta flyttade som ingermanländsk återvändare till Finland från Estland med sin familj på 1990-talet. I skolan fick nykomlingen skällsordet rysk hora, men Greete gjorde sitt bästa för att anpassa sig. Senare under skolans historiektioner fick eleverna i läxa att göra en utredning av hur deras familjer placerar sig i Finlands historia. Greete ville skriva om sin ingermanländska farfar Juho Putta som anlände till Finland bland de 63 000 evakuerade ingermanländarna under fortsättningskriget och stred under fortsättningskriget i finska armén mot Sovjetunionen.

Efter kriget återvände han till Sovjetunionen där han dömdes till tio år på fångläger i Sibirien eftersom han hjälpt Finland i kriget. Då Juho blev fri flyttade han till Sovjet-Estland och fick en medalj och en hedersutmärkelse av Kekkonen.

Eftersom skolan inte undervisade i ingermanländarnas historia studerade tonåriga Greete ämnet med sin pappa, skrev Juhos historia och lämnade in uppgiften i skolan. När uppgifterna behandlades ignorerade läraren helt Greetes text och verkade inte ens ha läst den.

Reijo Rautajoki, 72

”Mamma var hela sitt liv rädd för att man kommer att hitta henne och återföra henne till Sovjetunionen. Pappa förbjöd oss absolut från att någonsin öppna dörren för främlingar. De skulle föra bort mamma, till Sovjetunionen. Det var vår största rädsla.”

Reijo Rautajokis ingermanländska mamma Elsa Dubbelmann kom till Finland med de ingermanländska evakuerade 1944. Då ordern om att återvända kom vägrade Elsa. Innan kriget hade hon arbetat för de tyskar som ockuperat Ingermanland, vilket skulle ha inneburit ett straff om hon hade återvänt. Rädslan för att mamma skulle återföras följde familjen genom hela livet och ledde även till att familjen bytte efternamn.

Elena Shevakova, 58

”Som barn frågade jag av min mamma vem vi riktigt är. Mamma svarade: vi är ingermanländare, men berätta det inte för någon.”

Elena Shevakova flyttade som återvändare till Finland på 1990-talet. Hennes mamma kom som barn till Finland under fortsättningskriget med de ingermanländska evakuerade. Då familjen efter kriget återvände till Sovjetunionen började en mångårig landsförvisning. Elena som var född i Ingermanland var fyra år då familjen bosatte sig i Sovjet-Estland 1966. Mamman ville inte prata om Ingermanland och sina erfarenheter med barnen. Längre förstod inte Elena varför hennes släktingar pratade finska och varför hennes föräldrar hade finländsk nationalitet.

Aino Makkonen, 93

”Vi transporterades till Sibirien i godsvagnar i en månad. Jag låg på nedersta britsen i en trevåningssäng, lössen föll ner och vi led av hunger. Vi bytte de varor vi hade med oss mot mat. Min lillasyster Elvira dog under resan. Framme i Krasnojarsk befallde man mig att hugga träd i knädjup snö i 40 graders kyla. Jag var 15 år. Jag har nog sett ett och annat i livet.”

Aino Makkonen och hennes familj deporterades vid belägringen av Leningrad till Sibirien. Senare var det inte längre möjligt att återvända hem, men livet fortsatte i Sibirien. Aino flyttade genast till Finland då det blev möjligt att återvända. Släktrelationerna som bevarats i Finland hjälpte henne börja ett nytt liv.

Robert Makkonen, 44

”Under skoltiden i Sovjet-Estland nämndes ingermanlänningarna inte med ett ord och det var bäst att helt hålla tyst om saken. Det som jag vet om att vara ingermanländare har jag lärt mig via mina far- och morföräldrar, alla de prövningar som de fått utstå har satt sina spår. Jag har försökt studera mera själv, försökt skapa mig en bild av hur många ingermanlänningar det riktigt fanns. Det är viktigt att kännedomen inte glöms bort. Jag har en son och funderar på hur det här sakerna borde föras vidare till kommande generationer? Jag tycker att det är bra med litteratur och att lägga till ämnet i läroplanen.”

Robert Makkonen flyttade från Estland till Finland som 17-åring med sin farmor.

Albert Kirjanen, 1936 – 2019

”Nog var det märkligt då vi på 1980-talet äntligen fick börja prata. Då började min bildning. Vi visste ju inte ens ordentligt om vad grannen upplevt. Sedan började rädslan försvinna. Tusentals människor samlades för att prata, berätta.”

I Albert Kirjanens hemby togs nästan alla män i förföljelserna år 1937. Albert själv kom som litet barn till Finland med de ingermanländska evakuerade. Efter återvändandet till Sovjetunionen möttes familjen av tio års deportering till Mellersta Ryssland, Estland och Vita havet. Till sist, efter sju rättgångar, lyckades familjen få tillbaka sitt hus i Ingermanland av de nya invånarna som flyttat in. I och med den nationella väckelsen bland ingermanlänarna på 1980-talet blev Albert en av rörelsens aktiva.

Heidi Reis, 31 och Heini Reis, 24

”Farmor skämdes så mycket över att vara ingermanländare att hon inte ville tala om det. Nu är hon död och våra rötter är som ett pussel med bitar vi försöker leta efter. Att inte veta är sorgligt och påverkar jag-bilden. Det vore härligt att en dag se var mormor var född.”

Heini och Heidi Reis mormors förflutna har förblivit ett mysterium. Hon kom sannolikt till Finland under

fortsättningskriget med de evakuerade och stannade kvar, även om Sovjetunionen krävde att ingermanlänarna återvänder efter kriget. De tusentals ingermanländare som blev kvar i Finland var ett utrikespolitiskt känsligt ämne. Ingermanlänarna var rädda för tvångsdeporteringar i årtionden. Många teg om sin bakgrund och sina familjemedlemmar som blivit kvar bortom gränsen.

Juho Savolainen, 93

”Frivilligt gick jag med i Finlands armé, jag var ju finländare. Och jag behövde inte vara ensam, i fristående bataljon sex var vi sjuhundra likadana pojkar från Ingermanland som jag.”

Ingermanlänningen Juho Savolainen kom till Finland 1943 från Ingermanland, som ockuperats av Tyskland, tillsammans med 63 000 andra ingermanlänningar som evakuerats. I Finland svor den 18-åriga ynglingen krigsmannaeden och stred i fortsättningskriget mot Sovjetunionen. Efter kriget då Sovjetunionen krävde att ingermanlänarna återvänder fick Juho, precis som de andra ingermanlänarna som stridit i finska armén, ett tioårigt straff på fångläger. Som fånge flyttades Juho runt i Sovjetunionen. Tver, Estland, Sibirien. Skogsarbete och byggarbete, kyla, misshandel och dålig mat. Nu bor Juho på ett ålderdomshem för ingermanländska veteraner i Punkaharju.

Arvi Kähäri, 1925–2019

”När vi brevväxlade med våra släktingar som blivit kvar i Sovjetunionen kom deras brev fram öppnade. Vi visste att de därför inte vågar skriva några dåliga nyheter. Om vi hittade en torr kvist mellan brevet visste vi att det skett något tråkigt.”

Arvi Kähäri kom under fortsättningskriget till Finland som ung gosse med de ingermanländska evakuerade. Till skillnad från majoriteten av de evakuerade blev hans familj kvar i Finland, Arvis mamma bestämde att det inte nu är läge att återvända och den lokala länsmannen tog deras parti. Många släktingar blev kvar i Sovjetunionen och familjen försökte hålla kontakten med dem per brev och via träffar.

Ilmarinens hustru släppte
Sedan boskapen på bete,
Gjorde det med nödig omsorg,
Uppläsande boskapsordet:
”Nu går korna, mjölkbyttorna,
Ut i lund och lid på bete,
Hornkronorna in bland aspar,
Krumhornen till björklövslandet”

En del av dikten Kullervo i Kalevala, insamlad i Ingermanland på 1800-talet

Bättre vara i eget land
Springa längs det stora kärret
Än i främmande land
Än stenlagda gator
Bättre kliva upp för berg.

Ingermanländsk folkdikt, Larin Paraske, 1800-talet

2 Ingermanland och ingermanländarna

Uppkomsten av Ingermanland och dess invånare har ända sedan sena medeltiden påverkats av Sveriges och Rysslands intresse för det strategiska området vid Finska vikens kust. Ingermanland anslöts till konungariket Sverige 1617. Då flydde en stor del av de finskättade ingrarna och de ortodoxa voterna undan Sveriges lutherska påtryckningar till Ryssland. I stället för dem började finskspråkiga lutherska bönder från Karelska näset och Savolax flytta till trakten.

Det finska språket och lutherdomen

Nybyggarna som anlände från Karelen kallades för äyrämöiset och de från Savolax kallades savakot. I slutet av 1600-talet var deras antal i Ingermanland redan 45 000 och de utgjorde nästan 70 procent av hela Ingermanlands befolkning.

Idag kallas dessa och deras ättlingar ingermanländare eller ingermanlandsfinnar. De livnärde sig på jordbruk och boskapsskötsel samt fiske. Den lutherska religionen och det finska språket var hörnstenarna i den ingermanländska identiteten som även bevarades efter 1721 då Ingermanland till följd av stora nordiska kriget återanslöt till Ryssland. Ingermanlands bönder blev livegna i Ryssland och viktiga livsmedelsleverantörer för staden S:t Petersburg som grundades 1703 och blev huvudstad lite senare. Senare blev Ingermanland S:t Petersburg guvernement.

140 000 ingermanländare

När livegenheten upplöstes i Ryssland år 1861 kunde den ingermanländska landsortsbefolkningen bli förmögna nu när de själva kunde använda frukten av sitt arbete. Den ingermanländska intelligentian fick sin uppstart i lärarseminariet i Kolppana som grundades 1863. Väl framme vid 1920-talet bodde cirka 140 000 ingermanländare i Ingermanland. De ansåg sig vara finländare, vilket även de andra runt omkring dem ansåg. Vid ryska inbördeskriget hade ingermanländarnas nationalkänsla ökat så att de 1917–1920 strävade efter autonomi och senare efter att ansluta området till Finland, dock utan att lyckas med detta. Tusentals ingermanländare kom som flyktingar till Finland.

Fotografier från Museiverkets Bildsamlingar

- 3 Byfolk i Tarassina,**
Ylä-Laukaa (Luga), 1911
Fotograf: Jussi Lukkarinen
- 4 Flickor i folkdräkt från Soikkola**
Karpio, 1911
Fotograf: Samuli Paulaharju
- 5 Egendom som tillhör flyktingar från Ingermanland
kontrolleras på tullstationen i Raasuli**
1921
- 6 Höbärgning**
Kallivieri, 1931
- 7 Matti Pukonen spelar aspflöjt**
i Byn Ropsu, Narvusi, 1914
Fotograf: A. O. Väisänen

Fotografier från Ingermanland

Fotografier av Meeri Koutaniemi

- 8** Aino Krasnova (f. Kallonen) bor i Suuri Ontrova i släktens hemgård med sin som Pavel och hans familj. Ainos pappa Juho bytte under krigsåren stavningen på efternamnet till ryska Kalonin. Detta gjorde att familjen fick behålla sitt hus medan andra ingermanlänningars gårdar gavs till nya invånare.
- 9** Katri Näppinen, f. Skippari, var sju år då hennes pappa fängslades eftersom han vägrade att gå med i den lokala kolchosen.
- 10** Byn Ontrova i Mellersta Ingermanland var ännu i slutet av 1800-talet en socken med nästan två hundra ingermanländska "savakkor". Nu finns det bara några hus kvar som bosätts av ingermanlänningar. 94-åriga Elsa Kallonen minns ännu hur hennes familj deporterades till Kemerovo i Ural på 1930-talet.
- 11** Mari Hutilainen sörjer sin avlidna syster som är begravd i jordarna i Pskov dit de deporterades istället för i Ingermanland. Pastor Arvo Survo har kommit för att välsigna systemens jord.

- 12** Mari Hutilainen, 92, föddes i byn Korkka i Ingermanland och flydde därifrån under kriget till Nurmijärvi i Finland tillsammans med de ingermanländska evakuerade. Efter att familjen återvände till Sovjetunionen efter kriget fick de inte återvända hem, utan deporterades till Pskov. Senare blev Mari Pskovtraktens bästa mjölkare och fick en hedersmedalj av Stalin för sina förtjänster.
- 13** Blombuketten hänger i taket på Nikolai Ivanovs hem.
- 14** Elsa Ivanovas (f. Kallonen) son Nikolai Ivanov talar inte längre finska eftersom hans mor inte vågade överföra språkkunskapen åt sina barn.

Ingermanländska föremål i Nationalmuseums samlingar

- 15 Handskar**
De broderade handskarna kommer från Tuutari från slutet av 1800-talet. De har varit en del av festdräkten för en äyrämöisflicka. Dräktens kännetecken var utöver huvudbandet säppäli även blusen rekkopaita med spännen, en kjol med förkläde, broderade strumpor och snörskor. Till kyrkan klädde man även på sig en vit slängkappa som bands fast.
- 16 Huvudbonaden *säppäli***
Säppäli var en äyrämöisflickas huvudbonad. I huvudbandet säppäli som tillverkats i Ylikyrä i Tyrö i slutet av 1800-talet har man ovan på klädet sytt in bitar av kattguld, tennstift och glaspärlor som dekoration.
- 17 Äyrämöisdräkt**
Äyrämöisdräktens kjol och blus tillverkades i Skvorits i slutet av 1800-talet för en ung kvinna. Personen som donerade dräkten berättade hur folket under sovjettiden gömde sina egna gamla dräkter på grund av förföljelserna. Även dessa klädesplagg förvarades nedgrävda i en grop tills de hämtades till Finland 1943.

* Nybyggarna som anlände från Karelen kallades för äyrämöiset och de från Savolax kallades savakot.

18 Slädtäcke hämtat från Ingermanland

Familjen Närjänen bor i Finland och har ingermanländsk bakgrund, men har inte pratat om ingermanländskheten så mycket. Släktens viktiga och högtaktade minnesföremål är ett slädtäcke som hämtats från Ingermanland för flera årtionden sedan. I sin tid värmdde och skyddade täcket resenärer. Här har den påmint om farfar som bodde i Tuutari och som fick sin inkomst genom att köra bomull från Gattjina till Tammerfors. Tillbaka med sig hade han tyg till torget i S:t Petersburg. Han körde droska i S:t Petersburg på 1920–1930-talet.

19 Ingermanländarna i Sovjetunionen

Från 1922 blev ingermanländarna medborgare i Sovjetunionen. Precis som för många andra var sovjettiden förödande för ingermanländarna, särskilt under Josef Stalins regim 1924–1953.

Den sovjetiska förvaltningens misstankar riktades inte bara mot nationella minoriteter utan även mot de rika bönderna som kallades kulaker, religionsutövare, intelligentian samt de representanter för kommunistiska partiet och armén som fallit i onåd. Miljoner medborgare deporterades, tiotals miljoner dömdes till gulag-fånglägren. Hundratusentals avrättades, miljontals dog i fångenskap och föll offer för tvångsförflyttningarnas kärva förhållanden. De dömda och deras familjemedlemmar kallades folkets fiender i Sovjetunionen.

Deportationer, avrättningar och fångläger

I slutet av 1920-talet blev kulakförföljelserna de ingermanländska böndernas öde, och de deporterade till Kolahalvön och Mellersta Asien. Ingermanländarnas lutherska präster deporterades och avrättades. Då sovjetförvaltningens nationalitetspolitik skärptes på 1930-talet innebar ingermanländarnas finskhet att de misstänktes för sovjetfientligheter. År 1937 förbjöds skolundervisning på finska i de ingermanländska skolorna. Även lärare förföljdes.

Deporteringarna, fängslandet och avrättningarna skedde i flera vågor och ledde till att sammanlagt cirka 140 000 ingermanländare deporterats från sina

hemtrakter, skjutits eller fängslat innan utgången av 1940-talet. Ingermanland tömdes i praktiken på ingermanländsk befolkning.

Vid deporteringarna och på fånglägren beordrades ingermanländarna till tvångsarbete exempelvis i gruvor, inom fisket, som bomullsplockare eller med skogsarbete. Ett exakt antal ingermanlandsfinnar på de sovjetiska fånglägren eller fängelserna har inte ännu utretts.

Förstörelse av samfundet och kulturen

Efter frigörelsen var det ofta omöjligt att återvända till hembyn, eftersom ingermanländarna förbjöds bosätta sig inom 100 km från Leningrad och andra viktiga bosättningscentrum. Ingermanländarnas hus var ofta förstörda eller hade nya invånare. Några tusen ingermanländare lyckades dock återvända till Ingermanland efter att Stalin dog 1953.

Men även efter Stalins död vågade de deporterade och dömda ofta inte lära finska till sina barn, det var omöjligt att utöva kultur. Folkfiendernas upplevelser var något man höll tyst om inom sovjetsamhället i årtionden. Den ingermanländska kulturen förtvinade.

DEPORTERINGEN AV INGERMANLÄNDARE PÅ 1920-1940-TALEN

I slutet av 1920-talet

Deporterades 18 000 ingermanländska bönder och deras familjer under kulakförföljelsen till Kolahalvön och Mellersta Asien.

Åren 1935–1937

Deporterades cirka 27 000 ingermanländare bland annat till Kazakstan och Vita havet då Sovjetunionens säkerhetspolis NKVD rengjorde Karelen gränson och Leningradområdet från personer som misstänktes vara lojala mot Finland.

År 1942

Deporterades uppskattningsvis 30 000 ingermanländare som suttit belägrade i Leningrad till Sibirien och Jakutien då sovjetförvaltningen beslöt flytta bort sina medborgare med samma etniska bakgrund som fiendeländerna Tyskland och Finland under andra världskriget.

År 1945

Deporterades cirka 55 000 ingermanländare som återvänt från Finland till området mellan Moskva och Leningrad.

20 De ingermanländska evakuerade under fortsättningskriget i Finland 1943–1945

Under fortsättningskriget och andra världskriget blev Ingermanland ett slagfält. 30 000 ingermanländare uppskattas ha blivit kvar i belägrade Leningrad. Områdena väster om Leningrad erövrades av tyskarna och i områdena blev kvar fler än 76 000 ingermanländare, medräknat nästan 9 000 ingrer och nästan 700 voter. Oron om de civila som blivit kvar i de ockuperade områdena fick de dåtida finländska stamorganisationerna att driva frågan om att hämta ingermanländarna till Finland.

Förflytten av ingermanländarna till Finland

Finlands och Tysklands regeringar kom överens om förflyttningen av ingermanländare i årsskiftet 1942–1943. Fler än 63 000 ingermanländare anlände till Finland 1943–1944, 80 procent av dem var kvinnor och barn.

Ingermanländarna samlades först på flyktinglägren Klooga och Pölkkylä i Estland och transporterades till Paldiski hamn och vidare med båt till Hangö. Efter mottagning och läkarundersökning transporterades ingermanländarna med tåg till tiotals läger runtom i Finland. Där satt de i karantän i tre veckor för att förhindra smittsamma sjukdomar från att sprida sig. Efter detta letade man upp en bostad

och ett jobb till exempel på jordbruk och fabriker. Barnen gick i finsk skola.

Ingermanländarnas återvändo till Sovjetunionen

Kriget mellan Finland och Sovjetunionen upphörde i september 1944 genom mellanfreden i Moskva. Kontrollkommissionen som leddes av Sovjetunionen kom till Finland och krävde att ingermanländarna återförs till Sovjetunionen. Kravet baserade sig på artikel 10 i mellanfredsavtalet enligt vilken Finland förband sig vid att skicka alla sovjetiska medborgare som med tvång hämtats till landet tillbaka. Termen "med tvång" orsakade tolkningssvårigheter för de finländska myndigheterna, eftersom ingermanländarna oftast kommit frivilligt till Finland och bekräftat detta med sin underskrift då de anlände.

Samtidigt åkte kontrollkommissionens sovjetiska officerare runt i Finland och lockade och pressade ingermanländarna att återvända. Ingermanländarna utlovades återvändo till sina hembyar. Återvändningarna inleddes 5.12.1944. Många återvände frivilligt, men flera motiverades av rädsla. De viktigaste orsakerna för återvändningen var att få komma tillbaka hem och önskan om att hitta släktingar som blivit kvar i Sovjetunionen. För de som tvekade kunde finländska myndigheter inte garantera att de skulle få stanna i Finland permanent.

Sammanlagt 55 000 ingermanländare återvände till Sovjetunionen. I stället för att återvända till sina hembyar deporterades de till området mellan Leningrad och Moskva utan rätt att återvända till sina hemtrakter.

De som blev kvar i Finland och de som flydde till Sverige

Efter kriget blev cirka 8 000 ingermanländare kvar i Finland, hälften av dessa uppskattas ha flytt till Sverige innan 1950-talet. Ingermanländarna som blev kvar i Finland höll låg profil efter kriget i rädsla om att bli återförda. Enskilda ingermanländare återfördes till Sovjetunionen ännu i tio års tid. Ingermanlänningarna blev ett utrikespolitiskt känsligt samtalsämne i Finland i årtionden.

21 Ett minne av familjen Himanen som försvunnit till Sovejtunionen år 1944

Nationalmuseum

Den ingermanländska trebarnsfamiljen Himanen återvände till Sovjetunionen enligt mellanfredens villkor i slutet av 1944. Vid avresan gav de några föremål som minne till familjen Valtonen, som de bott tillsammans med på samma gård med i nästan ett år.

Valtonens döttrar fick ett hårspänne och en rumstavla, mor en glasskål med fot. Den användes på jul för att servera plommonsoppa samtidigt som man tänkte på familjen Himanen som försvunnit till Sovjetunionen. Trots löftet hörde de aldrig av sig. Vykortet som postats på finska sidan gränsen just innan gränsövergången blev det sista livstecknet. På vykortet stod det: "Nu börjar man skjutsa oss, vi vet inte vart." Familjens öde har ända till denna dag bekymrat syskonen Valtonen.

22 Amalia Susis minnesanteckningar från deporteringen och fånglägret nedtecknade på lakan

Riksarkivet

Amalia Susi (1898–1972) var en ingermanländsk matematiklärare vid folkskolan Korpiselän kansakoulu i kommunen Toksovo. Våren 1921 fängslades hon för första gången. Då släpptes hon fri redan efter några dagar, men snart därpå började deporteringarna till olika delar av Sovjetunionen som pågick i flera år.

År 1942 fick Amalia Susi en tioårig dom för agitation mot Sovjetunionen. Hon avtjänade straffet på flera olika fångläger. Efter att hon blev fri tecknade Susi ned sina upplevelser under deporteringen och från lagrens vardag på gamla lakan och underkläder.

Anteckningarna förvarades hemma hos familjen insydda i en barnmadrass, uppenbarligen så att de sovjetiska myndigheterna inte skulle få tag på dem. Amalias släktingar hittade anteckningarna först efter att hon avlidit. I slutet av 1980-talet började släktingarna hoppas att det skulle vara säkrast att förvara anteckningarna i Finland. Efter Sovjetunionens sönderfall förde ingermanlänningen Albert Kirjanen och Rautalammis tidigare kyrkoherde Raimo Jalkanen tygerna till Finland. Memoarerna som består av 28 tygbitar förvaras idag på Riksarkivet i Helsingfors.

Fotografier från Jakutien, dit ingermanländare deporterades från det belägrade Leningrad

Fotografier av Meeri Koutaniemi

- 23 Under andra världskriget belägrades Leningrad. År 1942 deporterade de sovjetiska myndigheterna 30 000 ingermanlänningar som uthärdat belägringen. Människorna packades in i godståg och transporterades runt om i Sibirien. En del av de deporterade hamnade i Jakutien (idag republiken Sacha). De transporterades med pramar längs floden Lena norrut, till omgivningen kring staden Tiksi vid Ishavets kust. Utöver ingermanländska förvisade fanns det även bl.a. litauer, letter och koreaner.
- 24 De deporterades baracker står ännu kvar i omgivningen kring Tiksi. Även om fiskekolchosen producerade rikligt med fisk fick de förvisade inte äta den. Det berättas att en del försökt föra fiskrens och-fjäll till sina barn i stövelskaften. Hunger och bristsjukdomar var vanliga.
- 25 Staden Tiksi hade planerats för att främja ekonomin i Sovjetunionens arktiska områden. Under sovjettiden hade staden industri som stöddes med officiella medel och en militärbas. Efter att Sovjetunionen föll förtvinade industrin och basen och det bor idag bara 4 500 människor i staden till skillnad från 30 000 under sovjettiden. Många av byggnaderna står öde.

26 Fiskekolchosen hade sitt huvudkvarter på udden Bykovsky Mys nära staden Tiksi. Lagerkarl Vasili Burtšev bosatt i Bykovski Mys har samlat in information om de deporterade som arbetade i området och förvarar dokumenten i plastfickor i det museum han grundat. "Jag är ingen historiker eller lärare, men det smärta min själ att dessa människor frös, slet och dog här och att allt faller i glömska. När min generation dör bort finns det ingen som minns dem", säger Burtšev.

28 Dödligheten i tvångsarbetet var hög. På udden Bykovsky Mys, vid Ishavets strand, ligger ännu lämningarna av de deporterades begravningsplats. Vårens islossning och den stigande havsytan har lossnat begravningsplatsen från strandbrinken och rivit fram hela kistor ur jorden. Permafrosten i Jakutiens mark har hindrat kistorna och deras innehåll från att ordentligt förmultna. Det är inte klart hur många deporterade som begravts i området.

27 En fot som bevarats av permafrosten sticker ut bland drivved på de fördrivnas gravgård i Bykovsky Mys, Jakutien. Kroppens identitet och nationalitet är inte kända.

29 Aino Käräs som idag bor på åldringshemmet i Tiksi sägs vara områdets sista ingermanlänning. Hon är född på ön Tit Aryn i norra delen av floden Lena, dit hennes föräldrar skickades på tvångsarbete i en fiskekolchos. På ön grävde de fördrivna hål i strandsanden till bostäder, eftersom det inte fanns några hus. Även om det inte längre finns några begränsningar för hur de deporterade får förflytta sig har Käräs inte kunnat flytta till sina föräldrars födelsetrakter, eftersom han förlorat kontakten med sina släktingar och inte längre kan tala finska eller ryska ordentligt, utan han kommunicerar bäst på jakutiska.

30 Finsk etnicitet markerades i sovjetiska pass

Privatsamling

Finska litteratursällskapet (SKS)

I ingermanlänningarnas sovjetiska pass står det i kolumnen för etnicitet **finn** för männen och **finka** för kvinnorna för att avse finländare.

Albert Kirjanen (1936–2019)

Hilma-Maria Heistonen (1913-2014)

Lyyti Heistonen (1911-1996)

Fotografier från fångsläget Norilsk, där även ingermanländare hölls fängslade

Fotografier av Meeri Koutaniemi

31 Norillag var ett av de största och striktaste lägren i Sovjetunionens Gulag-fånglägerssystem. På arbetsplatserna slet sammanlagt cirka en halv miljon fångar åren 1935–1956. Den kol och de malmer som fångarna i praktiken grävde fram för hand användes inom Sovjetunionens krigsindustri. Nu ser vi ruinerna efter barackerna för de kvinnliga fångar som grävt kol bland snö och is. En del av fångarna har begravts i samma sluttning. Upp till 250 000 fångar vid Norillag uppskattas ha strukit under för kyla, hunger och hårt arbete. En omfattande utredning av vem som var fångar vid Norillag, hur många de var och vad som hände med dem har inte utförts.

32 Idag fortsätter gruvbolaget Nor Nickel med gruvindustrin i Norilsk. Under Norilsk går hundratals kilometer gruvgångar som förvaltas av bolaget.

33 Idag är Norilsk en av Rysslands mest förorenade städer. Utsläppen från gruvindustrin, såsom svaveldioxiden som frigörs i luften har förstört Norilskas träd på ett avstånd på 15 kilometer från staden.

34 Ett porträtt på Stalin hänger på väggen i en korridor i Nor Nickels administrativa byggnad.

35 Då de politiska förföljelserna ökade på 1930-talet ville Sovjetunionens ledning isolera fångarna från det övriga samhället. Fånglägrens lägen doldes och markerades inte ut på vanliga kartor. Norilsk förblev en sluten stad fram till att Sovjetunionen föll och för att resa dit behövdes ett särskilt tillstånd. På 1990-talet öppnades staden, men 2001 beslöt de ryska myndigheterna stänga staden på nytt, nu för utlänningar.

36 Staden Norilsk i Krasnojarsk kraj i Mellersta Sibirien fick sin start då Josef Stalin ledde det kommunistiska partiet i Sovjetunionen. På 1930-talet beslöt man grunda en gruvarbetsplats för att nyttja en malmförekomst som hittades i permafrosten. Gulag-fånglägersystemet gavs i uppdrag att skaffa arbetare och fånglägret Noril-lag grundades 1935. Bland fångarna fanns även ingermanländare. I det område som idag kalas gamla stan i Norilsk ligger ruinerna efter fånglägrets administrativa byggnader.

37 I Norilsk är snöstormarna så kraftiga att vägarna i staden stängs under stormarna. I omgivningen kring staden finns ännu de snöstaket som ritats av ingenjör M.G. Potapov som suttit fånge i staden. Med hjälp av staketen försöker man styra snömassorna. Utöver minoritetsnationaliteterna var en stor del av fångarna politiska olikstänkare, medlemmar i kommunistiska partiet som fallit i onåd eller representanter för intelligenzien.

Till Norillag hamnade även ett stort antal ingenjörer och metallurger som var nyttiga för gruvindustrin. Ofta fängslades de av påhittade skäl.

38 Kyrkan i Ingermanland

Den lutherska kyrkan har varit en central stöttepelare i ingermanländarnas identitet. Ingermanlands första lutherska församling uppstod i Lempäala i norra Ingermanland 1611, redan innan området övergick i svensk besittning. Under Svenska väldet delades området in i kyrksocknar som fick kyrkor och prästgårdar med kyrkoherdar.

Efter att Ryssland erövrade Ingermanland i början av 1700-talet fick den lutherska kyrkan fortsätta sin verksamhet. Under det finska storfurstendömet på 1800-talet ökade de kyrkliga förbindelserna med Finland. Största delen av prästerna i de ingermanländska församlingarna kom från Finland tillsammans med de kyrkliga böckerna och ABC-böckerna.

Församlingarna förstörs under Sovjettiden

I början av 1900-talet fanns det cirka 30 församlingar i Ingermanland. Under Sovjettiden tilläts inte utövandet av religion och på 1930-talet fördrevs, fängslades och avrättades även ingermanländska präster. Kyrkorna stängdes innan våren 1938 och togs i annat bruk eller revs. I slutet av 1930-talet hade den ingermanländska kyrkan i praktiken förstörts.

Ingermanlänarna fortsatte de andliga sammankomsterna i sina hem och på gravgårdar under ledning av lekmän. Kvinnliga predikanter spelade en stor roll för den andliga verksamheten bland de deporterade ingermanlänarna runt om i Sovjetunionen. Ingermanländska församlingar fick lov att fortsätta sin verksamhet först på 1970-talet. Då verkade de under myndigheternas tillsyn och begränsning.

39 Bibel (1903)

Urho Tervos hemarkiv

Då ingermanlänningarna deporterades och förflyttades var bibeln ofta ett av de få föremål som de tagit med sig. I slutet av sommaren 1941 flydde den ingermanländska familjen Tervo in i skogen, då krigets dån närmade sig deras hem i Marienburg i Gattjina. Värdeföremål såsom symaskiner och duntäcken gömdes i brunnen, men släktbibeln togs med.

Den är ett av de enda föremålen som finns kvar från familjen Tervos hem eftersom huset bränts ned då familjen återvände från skogsgömmen. I maj 1943 var bibeln återigen bland de få pinaler som familjen Tervo hade med sig då de flyttade med de ingermanländska evakuerade och den följde med familjen via Hangö och Lojo till Hartola, där de fick anställning på Pohjola gård.

I december 1944 i samband med återvändningen av ingermanlänningar till Sovjetunionen lyckades familjen smuggla bibeln över gränsen. Istället för att få återvända hem deporterades familjen till Mellersta Ryssland varifrån de senare på grund av matbrist rymde till Estland och bosatte sig där precis som tusentals andra ingermanlänare. Familjen fick aldrig återvända till Ingermanland. Bibeln har bevarats i händerna på släkten som ett minne från hembyn.

40 Arvo Survo besöker Mari Hutilainen

Video: Meeri Koutaniemi

Den ingermanländska pastorn Arvo Survo reser runt i Ingermanland i de ingermanländska hushåll som finns kvar och sköter ingermanländarnas själsliv. Med sig har han en kantele, gitarr, bibel och psalmbok. I videon är Arvo Survo på besök hemma hos Mari Hutilainen i byn Tillitsa i Ingermanland.

41 Sovjetunionens öppenhetspolitik i slutet av 1980-talet

Den öppenhetspolitik glasnost som inleddes av Sovjetunionens kommunistpartis generalsekreterare Michail Gorbatsjov 1985 frigjorde stämningen. I Sovjetunionens nationella republiker och bland kulturminoriteterna ledde öppenheten till aktiva nationella rörelser och en väckt självkänsla. Man fick berätta högt om på vilket av Stalins läger ens släkting hade suttit.

Även de ingermanlandsfinnar som bosatt sig i Estland, Leningrad och i Ingermanland samt Karelen efter andra världskriget vaknade upp för att tänka på sina rötter och sina närståendes öden under deporteringen och på fånglägren.

En vändpunkt var det ingermanländska specialnumret av kulturtidningen Punalippu (Röda fanan) som gavs ut i september 1987 och som för första gången berättade om ingermanlandsfinnarnas sorgliga vandring.

Ingermanlänningarna organiserar sig

År 1988 uppstod förbunden Inkerinsuomalaisten Liitto i Estland och Inkerin Liitto i Leningrad. På Finlands självständighetsdag 1989 grundades de karelska finnarnas Inkeri-liitto i Punalippus lokaler i Petrozavodsk. Förbundens samarbetsgrupp hade som huvudmål att utveckla studierna i finska språket och den finländska kulturen. På midsommar 1989 ordnades den första sommarfesten efter kriget i Keltto. Festen

fick tusentals gäster ända från Sibirien och Kanada. Ingermanlands flagga restes igen. Snart började även det livliga samarbetet med Finlands-Samfundet.

Föreningarna diskuterade att organisera så att andra ingermanlandsfinnar som hamnat på andra ställen genom Sovjetunionens deportationer får återvända till Ingermanland. Man talade även om att grunda ett ingermanländskt autonomt område. Men inbjudan om att flytta tillbaka kom från annat håll.

④2 Flytten till Finland 1990–2016

I slutet av 1989 kom representanter från finländska företag till Estland, Leningrad och Petrozavodsk för att fråga om någon vill komma till Finland för att jobba. Sovjetunionens ekonomiska läge var dåligt vilket drev särskilt unga till Finland. De ingermanländska förbundens ledare hade varierande åsikter. I Estland hjälpte man de som ville åka till Finland. I Leningrad och Petrozavodsk förhöll man sig mer reserverat. Att studera språket kunde vara mer effektivt på de finska jordgubbsåkrarna eller byggarbetsplatserna, men enligt förbundens åsikt var det viktigaste dock utvecklingen av den egna finskspråkiga kulturen i Ingermanland och Karelen.

President Mauno Koivisto i Aktuella tvåan 10.4.1990
Finlands president Mauno Koivisto sade i Aktuella tvåans direktsändning den 10 april 1990 att ingermanlandsfinnarna kan anses vara utomfinländska återvändare. Detta fick ingermanländarna i Estland, som följde med finsk TV, först höra och nyheten spred sig med några veckors dröjsmål till Leningrad och Petrozavodsk. Rekordmånga 8 000 personer samlades för sommarfest i Tuutari 1990. På scenen stod Finland-Samfundets verksamhetsledare Martti Häikiö och berättade om möjligheten att flytta tillbaka. Han hade med sig Arbetsministeriets handböcker för återvändare.

Samma sommar träffade de ingermanländska förbundens samarbetsgrupp ledarna för Arbetsministeriet

som var intresserade av om finländarna som bor bakom östgränsen är villiga att komma till Finland. Många sökte upp de ingermanländska förbunden och frågade om hur man kan komma till Finland. Sovjetunionens upplösning i slutet av 1991 startade en våg av återflyttningar som förde finländarna från Ryssland och Estland och deras ättlingar till Finland, som redan drabbats av depressionen.

Ingermanländare i Finland och i andra länder

År 2016 avslutades ingermanlänningarnas rätt att få uppehållstillstånd med anledning av återflytt. Idag bor uppskattningsvis 50 000–70 000 ingermanländare i Finland. I talet ingår 32 000 återvändare och de ingermanländare med ättlingar som blev kvar i Finland efter fortsättningskriget på 1940-talet. Enligt befolkningsräkningen 2010 bor det cirka 20 000 finländare i Ryssland och 95 procent av dessa uppskattas vara ingermanländare. I Estland uppskattas det bo cirka 4 000 ingermanländare. Utöver detta bor det ingermanländare till exempel i Kazakstan, Sverige och Kanada.

43 President Mauno Koivisto i Aktuella tvåan 10.4.1990

YLE Arkivet

I april 1990 intervjuades Mauno Koivisto i Aktuella tvåans direkta tv-sändning. Koivistos kommentar om ingermanländarnas behandling som återvändare upplevs ha inlett ingermanländarnas återflytt till Finland.

44 Tidningen Punalippu, augusti 1987

Toivo Flinks privata samling

Det ingermanländska numret gjordes av redaktionen för Punalippu (Röda fanan) bestående av många finländare och karelare under ledning av huvudredaktör Kalle Ranta som kommit från Kanada till Karelen som skolpojke på 1930-talet. Trots glasnost var det ingen lätt sak att publicera Punalippu.

De redaktörer som skrivit och samlat in materialet till det ingermanländska numret bjöds in till regionkommittén för det kommunistiska partiet i Karelen där första sekreterare Vladimir Stepanov, som varit Sovjetunionens ambassadör i Finland, skakade på huvudet och sade att sådant här inte får publiceras, ännu. "Bry er inte om glasnost och det som pratas i Moskva, det lugnar nog ner sig." Redaktörerna gav sig inte och det

ingermanländska numret gavs ut med en månads dröjsmål. Den rikliga responsen till Punalippus redaktion från olika delar av Ryssland och andra länder vittnade om att tiden var rätt, man fick fart på ingermanlandsfinnarna och andra finländare.

45 Lärobok för barnen i Ingermanland

Toivo Flinks privatsamling

Läroboken **Inkerin lasten oppikirja**, 1995 var avsedd som stöd för att lära barn som bor i Ryssland finska som en del av det kulturarbete de ingermanländska förbunden utförde.

46 Rehabiliteringsintyg

Robert Makkonens privatsamling
Lea Pakkanens privatsamling

Det andra gemensamma målet för de ingermanländska förbunden var att alla ryska finländare som råkat ut för Stalins förföljelse får en rehabilitering, eller återförande av ryktet. Det lyckades. De ingermanländska och övriga finländska deporterade och utan orsak fängslade rehabiliterades 1993.

Katri Savolainen (1918-1998)
Susanna Vartiainen (*1903)

Porträtt av ingermanländare som bor i Ryssland

Fotografier av Meeri Koutaniemi

47 Aleksander Sirjanov, 39

"När jag gick i skolan berättade man inte ett ord om ingermanländarnas upplevelser, mina vänner viste inget om dem. Nu vet de, eftersom jag har studerat själv och berättat för dem."

Aleksander bor i Jakutsk och arbetar som jurist. Hans farfar var ingermanländare och deporterades 1942 från Leningrad till Jakutien.

48 Raisa Sirjanova

"Jag åker regelbundet till mina förfäders hemtrakter i Ingermanland tillsammans med andra ingermanländare i Jakutien."

Raisa är ättling till en ingermanländsk deporterad och en judisk deporterad. Nu är hon ordförande för föreningen för finsk kultur i Jakutsk. Den består av ingermanländare som deporterats vid belägringen av Leningrad och deras ättlingar.

49 Maria Potopova

”Jag minns inte hur vi reste till Jakutien. Det enda jag minns är att min mamma dog.”

Maria blev föräldralös under deporteringsresan och framme i Jakutien dog även mostern som tagit hand om henne. En jakutisk lärare tog Maria som fosterbarn i sin familj.

50 Inna Nippolainen, 34

”När jag var yngre hittade jag gamla fotografier i familjealbumen med finsk text på baksidan. Ingen kunde läsa texten. Jag beslöt mig för att lära mig, och jag började ta privatlektioner i finska. Jag blev så inspirerad att jag sökte in på universitetet för att ta examen i finska. Nu har jag låtit tillverka Tuutari-dräkten från Ingermanland som jag använder på ingermanlänningarnas sommarfester.”

Inna arbetar i Petrozavodsk som direktör för resurs- och språkcentret för karelarna, vepserna och finländarna i Karelska republiken.

51 Aina Jaakkola, 42

”Jag viste inte något ordentligt om mina ingermanländska rötter eftersom man inte talade om det i familjen och inte vågade prata finska. Som vuxen har jag börjat studera språket. Redan efter det första studieåret tänkte jag på finska.”

Aina Jaakkola är en konstnär och dansare från S:t Petersburg och uppträder aktivt och uppför bl.a. ingermanländsk folkmusik.

52 Susanna Parkkinen, 34

”Jag växte upp i byn Kolpina i närheten av S:t Petersburg. Hemma hos oss pratade man finska och jag växte upp i en finskspråkig bubbla där jag lekte med mina kusiner. Det har alltid varit självklart för mig att jag är finsk och ingermanländsk och att de är båda nästan samma sak. På sistone har jag börjat fundera på att flytta till Finland.

Det är inte många ingermanländare som är kvar här och man känner inte till och accepterar inte vår historia, fast vi befinner oss på det historiska Ingermanland. Det känns som att man inte gillar ingermanländare i Ryssland. Jag skulle vilja skapa ny ingermanländsk kultur, men det är svårt, eftersom dagens ingermanländare inte kan finska.”

Susanna Parkkinen bor i S:t Petersburg och arbetar som grafisk formgivare.

Lea Pakkanen och Santeri Pakkanen

Fotografier av Meeri Koutaniemi

53 Santeri Pakkanen, 69

”Det förgångna är inte verkligt. Det är tid som ligger bakom oss, utan dofter, färger och susande vind. Ändå väcker det känslor. När hälften av folket har förstörts, man har tagit landet, språket och historien och kvitterat allt genom tystnad, blir det förgångna ångest.

Våra ingermanländska föräldrar försökte skydda oss genom att dölja de hemsgheter de upplevt under Stalins förföljelser. Men bördan av det förgångna, den uppdämda smärtan och ångesten överfördes till barnen som fick en känsla av rotlöshet och främlingskap, och frågor, som aldrig kan besvaras. Syftet med den här utställningen är att försöka ge svar.”

Santeri Pakkanen bor i dag i Finland och arbetar som journalist. Han deltog i ingermanländarnas nationella uppväckelse i Sovjetunionen på 1980-talet och är en av personerna bakom tidningen Punalippu (Röda fanan) samt den första ordföranden i de karelska finländarnas Inkeri-liitto.

54

Lea Pakkanen, 36

”Släktingarna på båda mina föräldrars sidor har tvingats gå igenom förföljelsen av ingermanlänningarna ända in på avrättningar. Trots det kände jag länge inte till Ingermanlandsfinnarnas historia.

Det har varit upprivande att se på hurdana platser i Jakutien och Norilsk ingermanlänningarna placerades. Platserna är långt från människovärdet. Så många frågor går ännu obesvarade. Ändå upplever jag att jag nu bättre förstår mig själv, min familj och mitt samfund. De upplevda grymheterna förs över från generation till generation.”

Lea Pakkanen är en Ingermanlandsfinsk journalist som återflyttat till Finland som barn.

Meeri Koutaniemi har tagit fotografierna på en färja på en resa från Jakutsk till Tiksi hösten 2018.

55

”Farväl mormor, gråt inte och sakna oss inte”

Bastudörr
Lea Pakkanens privatsamling

”Farväl mormor, gråt inte och sakna oss inte”, skrev sjuåriga Lea Pakkanen som farväl till sin mormor Aino med krita på bastudörren då familjen flyttade till Finland 1991 och mormor blev kvar i ryska Karelen.

De säger att Ingermanland inte längre
finns,
Säga vad de säga vill.
Ingermanland finns i mig och i dig,
I havets djup liksom Atlantis.

...
Det bevaras, för att vi lever.

Genom alla fönster i alla länder syns
endast hemlandet.

Armas Hiiri, 1988

INGERMANLÄNDARNA – DE GLÖMDA FINNARNA

Nationalmuseum

24.1-19.4.2020

UTSTÄLLNINGENS MANUS

Lea Pakkanen
Santeri Pakkanen

FOTOGRAFIER OCH VIDEO

Meeri Koutaniemi

FÖREMÅLEN OCH ARKIVBILDERNA

Finlands nationalmuseum, Finska
litteratursällskapet (SKS), Musei-
verkets Bildsamlingar, Riksarkivet,
privatsamlingar

UTSTÄLLNINGSDESIGN

Kaisa Karvinen

GRAFISK FORM

Tommi Vasko

ÖVERSÄTTNINGAR

Grano

TACK

Suomen Kulttuurirahasto, Delegationen för informationsspridning,
Centret för konstfrämjande, Olym-
pus Finland Oy, Finska litteratursäll-
skapet (SKS), Suomen Inkeri-liitto,
Suomen Akateeminen Inkeri-seura

Toivo Flink, Kristiina Häikiö, Antti
Luoma, Maiju Putkonen, Pekka
Nevalainen, Reijo Rautajoki,
Kimmo Rentola.

NATIONALMUSEUM

ÖVERDIREKTÖR

Elina Anttila

UTSTÄLLNINGSCHEF

Minerva Keltanen

PROJEKTLEDARE

Mitro Kaurinkoski

ARBETSGRUPP

Anna-Mari Immonen, Aino-Maija
Kaila, Hanna Matikainen, Mervi
Saarenmaa

KONSERVERING

Stina Björklund, Leena Haleyi, Tuija
Toivanen

TEKNISK PRODUKTION

Virpi Akolahti, Heikki Kettunen,
Petri Luoma, Reijo Pasanen, Viljami
Pessa, Jari Valo, Tuomas Vuol

LJUSDESIGN OCH AV

Carita Elko, Ilkka Pykäläinen

EVENEMANG

Elisa Sarpo, Viktor Sohlström, Tiitus
Uusoksa

MARKNADSFÖRING OCH KOMMUNIKATION

Päivi Kukkamäki, Sanna Paakkanen,
Heidi Roth

EVENEMANG UNDER UTSTÄLLNINGEN

HUR KOM UTSTÄLLNINGEN TILL?

MEERI KOUTANIEMI OCH LEA PAKKANEN BERÄTTAR

Tor 30.1.2020 kl. 17-18, Nationalmuseum, Pop up

Träffa utställningens skapare. Evenemangets språk är finska.

HUR KOM UTSTÄLLNINGEN TILL?

LEA PAKKANEN OCH SANTERI PAKKANEN BERÄTTAR

Lör 15.2.2020 kl. 14, Nationalmuseum, Pop up

Träffa utställningens skapare. Evenemangets språk är finska.

KLUB GLÖMSKAN

Lör 15.2.2020 kl. 18.30, Nationalmuseum

Skaparna av utställningen i diskussion, fotograf Meeri Koutaniemi och journalist Lea Pakkanen, musik av Tiiu Helinä. Evenemangets språk är finska.

ALLA GLÄDJEN HAR JAG GLÖMT. DIKTSÅNG FRÅN INGERMANLAND

Tor 27.2.2020 kl. 14-15.15, Nationalmuseum

Forskare och konstnärer i dialog, ljudteatern Iki-Turso gästas av forskaren i diktsång Kati Kallio. Evenemangets språk är finska.

SEMINARIUM

Ons 8.4.2020 kl. 13-17, Nationalmuseum's auditorium

Seminarium i samarbete med Finska litteratursällskapet (SKS). Evenemangets språk är finska.

BOKA EN VISNING

Visningar av utställningen kan bokas via e-post: skm.opastusvaraukset@kansallismuseo.fi eller telefon: 029 533 6902 (tis-fre kl. 9-12).

För mera information om programmet: www.kansallismuseo.fi

Nationalmuseum, Mannerheimvägen 34, Helsingfors

#kansallismuseo

@kansallismuseo

KANSALLISMUSEO.FI

